

SLIBUJI NA SVOU ČEST

- Pro 4. a 5. ročníky ZŠ
- Pro jednu třídu
- Časová dotace: 4 vyučovací hodiny

V tomto programu se žáci přesunou do roku 1939 - 1940. S partou svých kamarádů vstoupí do Junáka, založí si vlastní družinu, připravují se na skautský tábor, na kterém je čeká slavnostní slib. Faktem však zůstává, že je válka.

Žáci si při práci a na základě vlastního prožitku uvědomí nutnost posuzovat lidské jednání z různých úhlů pohledu, odhalí okolnosti tohoto jednání, rozšíří si povědomí o významu slov „svoboda“, „pravda“, „slib“, „čest“, „nespravedlnost“.



Míčková, Jitka: Slibuji na svou čest – Slavnostní slib. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 25. 1. 2019



Téma č. 1 Úvod a nastolení tématu „skauting a skautský tábor“ – 30 minut

Seznámení s některými pojmy (zákony, pravidla, aktivity, slib) patřící do světa skautingu (Junáka).

Téma č. 2 Ze života oddílu 1939–1940 – 60 minut

Nastínění doby kolem roku 1939, zakládání oddílových družin, vymyšlení názvů, pokřiků, plnění dobrých skutků, příprava na letní tábor.

Téma č. 3 Tábor 1940 – 65 minut

Přesun na skautský tábor (stavba, denní program, hry, slib, večerka) a nastolení dramatické situace, kdy je tábor zakázán.

Téma č. 4 Reflexe – 25 minut

Reflexe celého průběhu programu zaměřená na pocity žáků při hře v roli, zopakování celého workshopu (připomenutí jednotlivých aktivit), hledání odpovědí na některé otázky, které na základě prožitého programu vyvstaly.

Materiál, pomůcky: Kronika I a II (příloha 1.1.3.), makety družinových vlajek, samolepky na přezdívky, pastelky, fixy, prázdné papíry na pokřik, skautské klobouky nebo šátky pro lektory, kartičky pro všechny s názvy zvířat (příloha 1.1.4.), podle kterých se rozdělí do družin, obrázky táborového vybavení (viz metodická část), případně hudba k doplnění atmosféry, velký papír, pastelky, slova částí tábora (Příloha 1.1.5.), vybavení z předchozí aktivity, které dostali + další obrázky táborových staveb, slova činností na táboře (Příloha 1.1.6.), schovaná slova na lístečkách (Příloha 1.1.7.), svíčka, sirky, hnědé šátky, červené a zelené lístečky, převlek příslušníka SS.



METODICKÝ BLOK

2.1.1 Téma č. 1 Úvod a nastolení tématu „skauting a skautský tábor“ (30 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

V úvodní části se žáci seznámí s pojmem skaut. Také se pokusí představit si dobu kolem roku 1939.

Cíle

Cílem této hodiny je seznámení s účastníky, obecné nastolení tématu „skauting a skautský tábor“, uchopení pojmů týkajících se skautingu, časové ukotvení do roku 1939. Doplnění historických fakt vztahujících se k životu v Československu v této době skrze diskusi s účastníky, případně výkladem učitele.

Metody

Rozhovor, diskuse, hra, otázky, výklad, pozorování, organizace: žáci sedí v kruhu.

Pomůcky

Židle pro všechny účastníky, rozvěšené fotografie (Příloha 1.1.1.), skautský znak, skautský slib (Příloha 1.1.2), 1x velký papír, fixy. Před začátkem programu je třeba připravit si všechny pomůcky, schovat v místnosti papírky s pojmy (Příloha 1.1.7.), zkontrolovat zapojení audiovizuální složky.

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Obecné nastolení tématu „skauting a skautský tábor“ (5 min)

Pedagog vysvětlí hru „Vymění si místa všichni, kdo...“ na téma *volný čas o prázdninách*. Koho se zadaný výrok týká, zvedne se ze židle a vymění si místo s někým dalším, kdo se zvednul. Výroky zadává pedagog (...kdo o prázdninách jezdí k babičce, moři), provede se několik výměn, až lektor dojde ke stěžejnímu: „...jezdí na tábor, ...na skautský tábor“.

Hra „Vymění si místa všichni, kdo...“ na téma *volný čas o prázdninách* rozvíjí **občanské sociální schopnosti** – žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s lektory (pedagogy) na vytváření pravidel práce v týmu. Je výhodou, když se do této aktivity zapojí i druhý lektor, jeho aktivita pozitivně ovlivní celý průběh rozehřívací hry.

V této aktivitě je možné klást žákům jakékoli otázky, které podpoří budoucí téma.

Druhý pedagog mezitím rozmístí fotografie např. z druhé strany židlí, na zem, na stoly. Fotografie by neměly být účastníky viděny předem.

2. Bližší nastolení tématu „skauting a skautský tábor“ (10 min)

Pedagog uvede následující aktivitu větou: *V našem příběhu se dostaneme do skautského tábora. Prohlédněte si fotografie kolem vás, které se pojí se skautem a se skautským táborem.* (Pozn.: Přímé ukázky promluv budou dále uváděny kurzívou)



Odpovědi na následující otázky může pedagog sepisovat na papír umístěný viditelně pro všechny účastníky.

- *Co jsme se z fotografií mohli dozvědět o skautském táboře?*
- *Víme něco dalšího, co na fotkách není?*
- *Co víme o skautingu obecně?*
- *Chodí někdo z vás do skautu?*

Pokud to nepadne, doplnit:

- skauti se schází na schůzkách, jezdí na výlety a tábory
- mají svůj zákon a skládají slib – lehce osvětlit obsah
- ukázka znaku
- kdo je to vůdce (vedoucí)
- rozdíl mezi junákem a skautem

Prohlížení fotografií, odpovědi na otázky, přesun do roku 1939 (život té doby a politická situace) rozvíjí **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – žák využívá myšlenky druhých jako východiska pro svá sdělení a navazuje na ně, rozumí různým obrazovým materiálům (fotografie), obhazuje svůj názor a vhodně argumentuje, přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy.



Míčková, Jitka: Slibuji na svou čest - Porada. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 25. 1. 2019



3. Přesun v čase do roku 1939 (15 min)

V našem příběhu se dostaneme do skautského tábora, ale ocitneme se v jiné době. Zkuste podle fotek uhodnout, co za dobu by to mohlo být a proč. (Tzn. vyžadovat po dětech argument pro jejich tvrzení):

- Vidíte tam nějaké rozdíly oproti dnešku?
- Co bylo tehdy jiné?
- Co máme dnes, co lidé tehdy neměli?
- Rok 1939 byl před 80 lety, znáte někoho, komu je 80 nebo víc?
- Politická situace a okolnosti:
 - Víte, jak se tehdy jmenoval náš stát a co se v tom roce dělo?
 - Zmínit se, kdy začala 2. světová válka – jak to vypadalo u nás?
 - Co je to válka? Kdo a proti komu bojoval ve 2. světové válce?
 - Kdo je to nacista, esesák, co je gestapo?

Ale i přesto, že doba byla složitá, většina lidí se snažila normálně žít... Chodili do práce, děti chodily do škol, trávily nějak volný čas, např. chodily do skautu. Tím se dostáváme k našemu příběhu. Podíváme, co se v této době dělo v životě jednoho skautského oddílu. Zkusíme se do příběhu jeho členů vžít a trochu si na ně zahrát. Tady zrovna máme fotografii z první zářijové schůzky roku 1939. Dokonce tu máme i kroniku tohoto oddílu, tak se podíváme, co se na té první schůzce dělo...

2.1.2 Téma č. 2 Ze života oddílu 1939–1940 (60 minut)

Forma a bližší popis realizace

Žáci si vytvoří náhodné skupinky, spolupracují na tvorbě pokřiku a vlajky, vymyslí své přezdívky (pokud nechtějí, mohou si nechat své jméno), představí se ostatním. Dále vymyslí a předvedou nějakou činnost, jak si vydělat peníze, které jsou potřeba pro oddíl.

Cíle

Cílem následující části programu je z praktického hlediska rozdělení účastníků do menších skupin, ve kterých budou pracovat. Z hlediska zážitkového jde o to, vybudovat společně symboly, které podpoří pocit sounáležitosti skupiny (pokřik, přezdívky) a současně vybudovat společným úsilím symboly něčeho (vlajky, táborové vybavení), co jim bude v závěru programu nesmyslně zabráno nebo zničeno.

Metody

Pohybová hra, skupinová práce, čtení z kroniky. Vyprávění/čtení příběhu, hra v roli, učitel v roli, diskuse, hra, pantomima.



Pomůcky

Kronika I a II (příloha 1.1.3.), makety družinových vlajek, samolepky na přezdívký, pastelky, fixy, prázdné papíry na pokřik, skautské klobouky nebo šátky pro lektory, kartičky pro všechny s názvy zvířat (příloha 1.1.4.), podle kterých se rozdělí do družin, obrázky táborového vybavení (viz metodická část), případně hudba k doplnění atmosféry.

Podrobně rozpracovaný obsah

• První schůzka (5 min)

Vysvětlení metody „učitel v roli“ a názorná ukázka vstupu pedagoga do role vůdce pomocí nasazení klobouku či šátku na krk a následného vystoupení z role. Důležité je upozornit účastníky, že i oni budou vstupovat do rolí, ze kterých však kdykoli mohou vystoupit vyslovením hesla „STOP“.

Pedagog v roli vůdce/vůdkyně (dále už jen vůdce): *Vítám vás, milí nováčci, na první schůzce našeho oddílu. Mně říkají... (přezdívká), tohle je sestra/bratr (přezdívká) a jsme vůdci oddílu, do kterého dnes vstupujete. Ve Skautu se zdravíme podáním levé ruky se zkříženými malíčky, protože levá je, jak se říká, blíže srdci, a při tom zvedáme ještě ruku pravou, takhle... (jako když zdravíme vlajku nebo skládáme slib.) A pokud neznáme něčí jméno, oslovujeme se bratře/sestro... Jako slovní pozdrav používáme: „Nazdar!“ Tak si to hned vyzkoušíme...*

Vůdci všechny účastníky obejdou a pozdraví, pokud by děti bylo moc, můžou si pozdrav vyzkoušet se sousedem.

Čtení z Kroniky I (Příloha 1.1.3.)

5. 9. 1939

Je to jen pár dní, co v sousedním Polsku začala válka. U nás se zatím naštěstí nebojuje, a tak jsme dnes v 16:30 v naší v klubovně prvně po prázdninách slavnostně zahájili nový skautský rok. Skoro jsme se do naší klubovny ani nemohli vejít, tolik přišlo nováčků – chlapců a děvčat, kteří se rozhodli přidat do našeho skautského oddílu.

Náš vůdce/vůdkyně všechny přivítal /a, zakládaly se nové družiny, předvedly se pokřiky staré a nové. Zahráli jsme si několik osvědčených her a vzpomínalo se na tábor. Už se těšíme na další schůzku.

Tvorba družin, lektor v roli vůdce/vůdkyně, hra na rozdělení do družin, vymyšlení přezdívký, tvorba vlajky rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu.

• Tvorba družin (10 min)

Hra na rozdělení do družin – vůdce: *Skautský oddíl je skupina, která se skládá z několika menších skupinek, kterým říkáme družiny. My se teď rozdělíme do družin hrou, kterou si zahrajeme...*

Vůdci rozdají připravené kartičky s názvy zvířat (Příloha 1.1.4.), nikdo nesmí říkat, jaké zvíře má na kartičce, ani kartičku nikomu ukazovat. Na povel se děti dají do pohybu a rozehrají pantomimu – snaží se napodobit zvíře na své kartičce. Zároveň hledají, kdo další má stejné zvíře jako oni. Tímto způsobem vznikne několik skupin a odhalíme, kdo měl jaké zvíře – to jsou názvy budoucích družin.

V úvodní hodině se také mohou do přípravy programu zapojit žáci, např. v rámci výtvarné práce, kdy výtvarně ztvární jednotlivé tábornické a skautské potřeby, jakou jsou stany, spacáky, vybavení



do kuchyně, do jídelny, táborový oheň, kompas, buzola, fotoaparát, lékárnička, strážní věž, nářadí apod. Toto bude využito v následující hodině v tématu č. 2. Pokud pedagog nechce tímto způsobem zapojit žáky, je potřeba, aby si toto vybavení sám připravil a namnožil. Také může použít jen názvy napsané na papírkách.

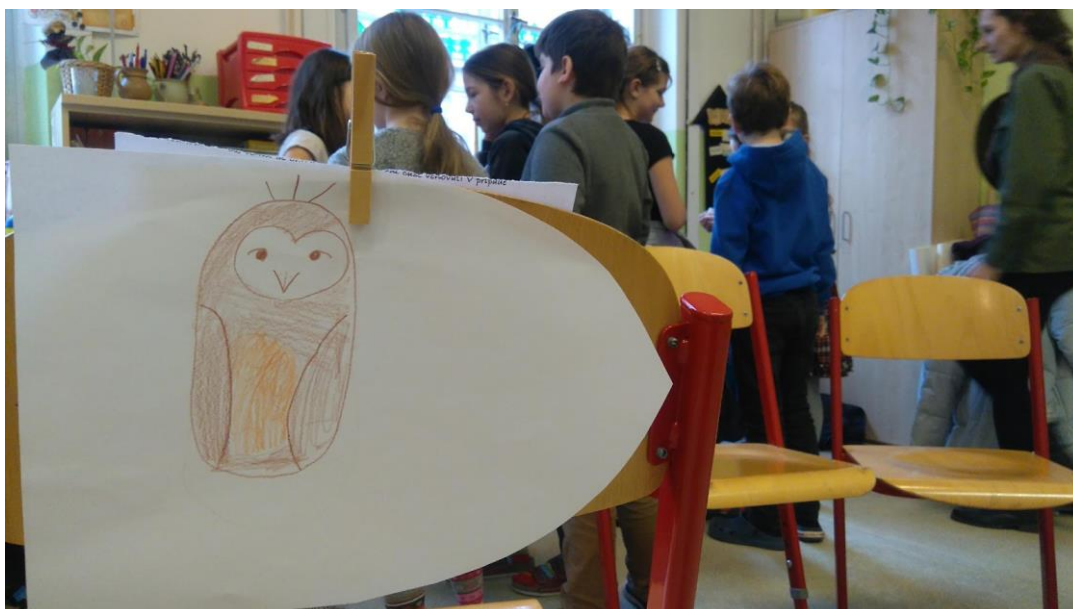
2. hodina

- **Přezdívký, vlajky, pokřik (20 min)**

Vůdce: *Už víme, že v našem oddíle máme družinu vlků, sov, ... (atd.). Každá družina ale musí mít také svou vlajku a pokřik a každý člen družiny svou přezdívkou. To bude teď váš úkol. Až budete mít hotovo, všechny družiny se nám představí.*

Vůdci rozdají makety družinových vlajek, vysvětlí, jak obrázek nakreslit (vlajka musí být vodorovně, nikoli svisle). Rozdají pastelky, papíry na pokřik a samolepky na přezdívkou. Pokřik může být krátký, mělo by se v něm objevit jméno družiny a měl by znít povzbuzujícím dojmem.

Následně se družiny představí: přezdívkou členů, vlajka, zakřičí pokřik.



Míčková, Jitka: Slibuji na svou čest – Vlajka oddílu Sovy. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 25. 1. 2019

Vůdce: *Děkujeme, milí nováčci. Tím dnešní schůzka končí a uvidíme se za týden.*

Takhle se oddíl tedy scházel každý týden, pořádal výlety a výpravy. My zalistujeme v kronice dál a podíváme se, co se dělo na jaře 1940.



- **Příprava na tábor – jaro 1940 (5 min)**

Čtení z Kroniky II (Příloha 1.1.3.)

16. 4. 1940 Zdá se, že zima je konečně za námi a můžeme po několika měsících podnikat schůzky nejen v klubovně, ale i venku a užít si zase trochu slunce. Starší skauti s naší vůdkyní/ vůdcem již v plném nasazení plánují tábor. Protože se náš oddíl rozrostl, bude potřeba i nového vybavení, starých stanů již nemáme dostatečný počet a bohužel nějaký pobuda se vkradl do naší kůlny a odcizil různé nářadí.

Příprava na tábor – Shánění peněz na táborové vybavení rozvíjí **občanské a sociální schopnosti a smysl pro iniciativu a podnikavost** – žák chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy a na základě toho sám přináší tvůrčí nápad pro řešení dané situace, využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.

- **Shánění peněz (20 min)**

Vůdce: *Tábor se blíží a schází nám některé vybavení, musíme ale nejdříve sehnat peníze, za které je nakoupíme. Každá družina se tedy musí zamyslet, co by mohla podniknout pro to, aby peníze vydělala. Mějte na paměti, že peníze je potřeba sehnat slušně a čestně...*

Dovysvětlit mimo hru v roli:

- úkolem je vymyslet činnost, jak peníze vydělat
- následně předvést rozehranou etudou, případně rozhýbaným živým obrazem

Vůdce: *Díky vašemu snažení jsme nashromáždili dost peněz k zakoupení potřebného vybavení, které nám chybělo, takže můžeme bez obav vyrazit na tábor!*

Následuje rozdání vybavení jednotlivým družinám podle toho, kterou část tábora potom budou stavět.

2.1.3 Téma č. 3 Tábor 1940 (65 minut)

3. hodina

Forma a bližší popis realizace

V této části si žáci v roli skautských členů „postaví tábor“ a prožijí den na táboře.

Cíle

Cílem je pokračovat v budování vztahu ke „společně vytvořenému“ (stavba tábora), prohlubovat pocit sounáležitosti skrze společné zážitky (den na táboře – dopolední program).

Metody

Hra v roli, učitel v roli, diskuse, rytmická hra, aktivity: čtení z fiktivní kroniky. Individuální soustředění na vlastní představivost a formulování konkrétních obrazů nahlas. Aktivizační hra. Práce ve skupinách na zadaných úkolech.

Pomůcky



Velké papíry, pastelky, slova částí tábora (Příloha 1.1.5.), vybavení z předchozí aktivity, které dostali + další obrázky táborových staveb, slova činností na táboře (Příloha 1.1.6.), schovaná slova na lístečkách (Příloha 1.1.7.), svíčka, sirky, hnědé šátky, červené a zelené lístečky, převlek příslušníka SS.

- **Večer před táborem – léto 1940 (5 min)**

Čtení z Kroniky III (Příloha 1.1.3.)

6. 7. 1940 Konečně je dlouhý školní rok za námi a tábor za dveřmi, nemůžeme se dočkat! Letošní přípravy byly opravdu dřina, ale zvládli jsme sehnat, opravit a vyrobit všechno táborové vybavení a zítra vyrážíme!!

Zkusme si představit, že je večer před odjezdem na tábor, už ležíte v posteli, máte zavřené oči a hlavou vám běží různé myšlenky na zítřejší odjezd i celý tábor. Na co myslíte? Máte obavy nebo se těšíte? Zkuste tyto myšlenky vyslovit nahlas.

Pedagog obchází účastníky, koho se dotkne, řekne své pocity nahlas.

Myšlenky před táborem rozvíjí **kompetenci komunikace v mateřském jazyce** – žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky.

- **Odjezd na tábor (5 min)**

Vůdce: Tak, milí nováčci, vítám vás na našem táborovém srazu, jsem rád, že jste přišli včas a teď honem nastupovat do vlaku. Aby nám cesta lépe ubíhala, zahrajeme si po cestě rytmickou hru na vlak. Rozdělím vás do 4 skupin – každá skupina říká rytmicky svou větu s tím, že začíná první skupina, pak se přidá druhá, třetí a čtvrtá. Stejně jako se zesiluje zvuk rozjíždějícího se vlaku, zesilujeme i my, můžeme také zrychlovat tempo: 1. skupina – „Anča, jed“, 2. skupina – „Vždyť už jedu“, 3. skupina – „Kola, háky, řetězy a páky“, 4. skupina – „Už se sypu“.

- **Stavba tábora (10 min)**

Vůdce: Bratři a sestry, jsme na tábořišti a čeká nás ještě dnes spoustu práce. Musíme si tábor sami postavit. Každá družina dostane velký papír a má za úkol sestavit (a nakreslit) určitou část tábora. Části, které má na starosti, dostane pojmenované na papírku: ohniště, kuchyň, jídelna, táborový kruh, brána se strážní věží, zásobovací stan, záchody. Papírky zadáváme družinám dle toho, jaké vybavení dostali při vydělávání peněz. (Např. Zásobovací stan mají ti, kteří dostali nářadí). Zároveň obdrží obrázky některých táborových staveb, zbytek dokreslí a patřičně umístí vybavení, které dostali za utržené peníze. Jednotlivé papíry se pak spojí v jedno společné tábořiště.

Stavba tábora, dopolední program (tvorba živého obrazu – fotografie z tábora) a aktivita na odpolední program (vysvětlování pojmů týkajících se slibu) rozvíjí **kompetence komunikace v mateřském jazyce a schopnosti učit se** – žák rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, užívá při řešení problémů logické a empirické postupy; **občanské a sociální schopnosti** – žák spolupracuje ve skupině, vnímá názory druhých, respektuje jejich nápady; **smysl pro iniciativu a podnikavost** – promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.



- **Den na táboře (25 min)**

Práce na stavbě tábora trvala několik dní, až se konečně dostalo i na dny, kdy bylo hotovo a skauti se mohli věnovat i jiným činnostem.

Čtení z Kroniky IV (Příloha 1.1.3.)

11. 7. 1940, 5. Den tábora

Dnes měl budíček Riki a překvapil nás, protože nám zatroubil na trubku. Rozespálí a rozlámaní po předchozích dnech stavebních prací jsme se ploužili na rozcvičku, ale ranní koupel ve studeném potoce nás brzy probrala. Snídaně opět vynikající, chléb s marmeládou od našich maminek. Na ranním nástupu jsme se dozvěděli, že dopoledne se budeme po družinách věnovat různým činnostem a na večer se chystá chvíle nejslavnostnější, slibový oheň, kde budou nováčci skládat svůj skautský slib.

Vůdce: Dopoledne nás čekají různé činnosti. Dnes se každá družina bude věnovat něčemu jinému a hned se také dozvíte čemu...

Dopolední program vysvětlí pedagog mimo roli: Každá skupina dostane na lístečku napsanou činnost na táboře (zdravověda, příprava dřeva, služba v kuchyni, hra „Bitva o vlajku“, koupání v řece, vázání uzlů). Ve skupince mají udělat 3D fotografii dané činnosti. Ostatní mají následně pojmenovat, o jakou činnost šlo.

Vůdce: Musíme se teď bohužel rozloučit s naším druhým vůdcem, který musí jet vyřídit několik neodkladných věcí do Prahy. Milí nováčci, večer nás čeká slavnostní slibový oheň. Během roku už jste prošli různými zkouškami a prokázali mnoho schopností a dovedností, abyste byli hodni slib složit. Jak bylo řečeno, bude to chvíle slavnostní a je potřeba se na ni připravit také zastavením se a zamyšlením. Nejprve ale malá hra. Zde v místnosti je schováno 8 různých slov, často se opakují, tedy by každý mohl jeden lístek se slovem najít. Zkuste to...

4. hodina

Forma a bližší popis realizace

Tato část programu posiluje povědomí o skautských hodnotách (den na táboře – odpolední program – pojmy ke slibu, slibový oheň). Dochází k dramatické situaci, ve které je účastníkům zprostředkován zážitek rozhodování se pro konkrétní řešení, kdy ovšem žádné z možných není ideální. Rozhodnutí předchází společná diskuse v roli, kdy účastníci sbírají argumenty pro své rozhodnutí. V posledním bodě (příchod příslušníka SS) je cílem zprostředkovat prožitek vlastních emocí v nečekané nebezpečné situaci a stejně jako u předchozího rozhodování přiblížit účastníkům, jak dějinné události mohly ovlivňovat život běžného člověka.

Cíle

Prohlubování pocitu sounáležitosti skrze společné zážitky, posilování povědomí o skautských hodnotách, navození dramatické situace nutící k nějakému řešení, rozhodnutí. Vést společnou diskusi v roli. Zprostředkovat prožitek vlastních emocí v nečekané nebezpečné situaci.



Metody

Hra v roli, učitel v roli, diskuse, aktivizační hra, práce ve skupinách na zadaných úkolech.

Pomůcky

Schovaná slova na lístečkách (Příloha 1.1.7.), svíčka, sirky, hnědé šátky, červené a zelené lístečky, převlek příslušníka SS.

- **Pojmy – pravda, zákon, slib, pomoc, vlast, čest, povinnost, dobrý skutek (5 min)**

Vůdce: *Nyní se zkuste rozdělit do osmi skupin podle slov, které jste našli. Pak si ve skupině pojem pozorně přečtete a zamyslete se nad tím, co pro vás to slovo znamená, diskutujte se spolužáky. Pak zkuste vždy jeden za skupinu vysvětlit význam vašeho slova.*

- **Slibový oheň (5 min)**

Vůdce organizuje večerní slavnostní slib nováčků: děti nastoupí do kruhu, zapálí se svíčka.

Druhý pedagog mimo roli: *Jak vypadá chvíle skautského slibu, si teď přečteme z kroniky, zavřete oči a poslouchajte:*

Čtení z Kroniky V (Příloha 1.1.3.)

Celý kruh se vztyčil a postavil se do pozoru. Vít přihodil na oheň, který vysoko vzplál...Vůdce řekl: Zdvihni tři prostřední prsty pravé ruky do výše a říkej se mnou! Zdvihl jsem ruku k hlavě a zvolna, jasně, ale pohnutě jsem opakoval po vůdci: „Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: milovat vlast svou, Republiku československou, a sloužit jí věrně v každé době, plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony junácké, duší i tělem být hotov pomáhat bližnímu svému...“

Vůdce: *Blahopřeji, právě jste složili skautský slib a zasloužíte si dostat svůj skautský šátek. Vůdce všechny obejde, nasadí jim šátek, potřeše rukou a řekne např.: „Vítej mezi skauty.“*

- **Večerka + nečekaný návrat druhého vedoucího (5 min)**

Vůdce: *A nyní slavnostní oheň zakončíme v kruhu za doprovodu večerky (Příloha 1.1.8.). Všichni se chytte svých sousedů – zkřížené ruce levá přes pravou. Po zpěvu ještě vyšlu signál stisknutím ruky, který by měl po kruhu doputovat zpět ke mně, a pak už se všichni v tichosti odebereme do svých stanů...*





Míčková, Jitka: Slibuji na svou čest - Večerka. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 25. 1. 2019

Do zpěvu vtrhne druhý učitel v roli druhého vedoucího, který se narychlo vrátil z cesty do Prahy, aby oddíl varoval: *Omlouvám se, že ruším zrovna tuhle chvíli, ale je zle. Budu muset zase odjet, ale musel jsem se vrátit, abych vás varoval... nacisti zatkli našeho pražského vůdce Josefa Charváta, rozhánějí skautské tábory, když do tábora vtrhnou, kontrolují prý, jestli nemáme vyvěšenou československou vlajku nebo jiné symboly, prý kontrolují i přezky na opascích, jestli tam nemáme původní název republiky, nesmí se ani používat slovo vůdce, tak se smí říkat jen Hitlerovi, místo toho máme používat „vedoucí“... Asi nestihnou objet všechny tábory, ale kdo ví, kde zrovna udeří...*

Poté zase spěšně odejde a jde se nenápadně převléknout za příslušníka SS.

Slibový oheň, večerka (text večerky naleznete v příloze 1. 1. 8., je dobré znát i melodii nebo ji lze pustit z nějaké nahrávky) rozvíjí **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – žák se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu, naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, rozumí různým typům záznamů, gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění; **občanské a sociální schopnosti** – žák se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu.

- **Rozhodnutí (5 min)**

Vůdce, který zůstává v táboře, vede s dětmi diskusi, zda chtějí pokračovat v táboření nebo tábor raději ukončit, snaží se dotknout různých argumentů pro a proti. Nakonec se děti mají rozhodnout v hlasování pomocí lístků – červené znamenají „zítra ráno odjedeme“, zelené „zůstáváme“...

Lektor v roli vůdce a následná aktivita o rozhodnutí, zda zůstat na táboře, či odjet, rozvíjí **kompetence kulturního povědomí a vyjádření a smysl pro iniciativnost a podnikavost** – žák kriticky myslí, činí uvážlivé rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za toto rozhodnutí.

Vůdce: *Dobře, budeme respektovat rozhodnutí většiny. Pro dnešní den už toho bylo dost a rozhodně se potřebujeme na další dny dobře vyspat....*

- **Zásah příslušníka SS (5 min)**

Vůdce pošle děti „spát“ (někam si sednou/lehnou, zavřou oči), po chvíli vtrhne do tábora učitel v roli příslušníka SS, začne zabavovat majetek, družinové vlajky, nebo poručí dětem, aby mu je nosily k nohám. Pokud někdo odmlouvá, může mu i sebrat šátek z krku a podobně.

Situace, kdy na tábor vnikne lektor v roli příslušníka SS, rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – žák je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí, ale zároveň chápe i zodpovědnost za sebe i ostatní. Lektor v roli příslušníka SS musí přizpůsobit své chování konkrétní situaci i skupině, se kterou pracuje (zvýší hlas, je-li potřeba; rozhází maketu tábora; sebere odpůrcům skautský šátek, pokud se staví na odpor apod). Jeho síla je v roli nadřazené nesympatické osoby, nemusí křičet, může použít ticho a gesta.

Po tom, co příslušník SS odejde se zabavenými věcmi, příběh ukončíme s tím, že tady zápis v kronice končí. Vystoupíme z rolí (sundáme lepítka s přezdívkou) a přejdeme k reflexi.

Po této aktivitě je důležité připomenout žákům, že šlo o hru, o simulaci jisté události, aby si uvědomili vlastním prožitkem, jak silná a vážná věc to byla. Není jejím cílem děti zastrašit. Pedagog či lektor může říct, že i jemu nebylo v této roli příjemné a že to musíme všichni brát jako hru.

2.1.4 Téma č. 4 Reflexe (20 minut)

Forma a bližší popis realizace

Reflexe by měla připomenout průběh programu, dále především otevřít prožitky účastníků během programu, probrat nové poznatky, které jim program přinesl a nabídnout přesah do současného života účastníků. Reflexe rozvíjí **kompetence občanské a sociální schopnosti** – oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají, vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj, žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, posuzuje a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu; chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv; **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – formuluje a vyjadřuje své myšlenky, rozvíjí komunikační a argumentační dovednosti, naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje; **kompetence k řešení problémů** – uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů.

Cíle

Umocnit zážitek z programu poslechem svědectví skutečných pamětníků a propojit tak fiktivní příběh se skutečným životem. Respektovat potřeby účastníků – co potřebují probrat, vyjádřit, na co se zeptat.

Metody

Rozhovor, poslech, diskuze, otázky, slovní reflexe, poslech audionahrávek.

Pomůcky

Audionahrávky pamětníků (Příloha 1.1.9.)



Podrobně rozpracovaný obsah

- **Zásah SS**

Jako první je dobré reflektovat pocity účastníků z příchodu „příslušníka SS“, neboť kolem tohoto bodu programu propukají největší emoce, které účastníci potřebují ventilovat.

Možné otázky:

- *Jak jste se cítili, když vám do tábora vtrhl ten člověk?*
- *Kdo to byl?*
- *Proč to udělal?*

- **Poslech pamětníků**

Podobné pocity, jako jste měli vy, mělo mnoho skautů, protože to, na co jsme si tu hráli, se opravdu stalo... poslechněte si to od lidí, kteří to prožili.

Poslech pamětníků (Příloha 1.1.9.)

<https://www.pametnaroda.cz/cs/wretzl-frantisek-1919>

<https://www.pametnaroda.cz/cs/paroubkova-jirina-1917>

Dovyprávět, co se dělo s Junákem dál: *28. 10. 1940 byl Junák zakázán, někteří skauti se přidávají do válečného odboje, tajně se scházejí a organizují odbojové akce.*

- Další otázky:

- *Jak se vám hrály role skautů? Dokázali jste se do nich vžít?*
- *Co bylo příjemné/nepříjemné?*
- *Proč jste se rozhodli tak, jak jste se rozhodli (rozhodování zůstat/nezůstat na táboře přes informace o zavírání táborů)? Co vás nejvíc ovlivnilo?*
- *Je něco, čemu jste v příběhu nerozuměli?*
- *Dozvěděli jste se něco nového?*
- *Proč chtěli nacisté zavřít tábory a zakázat Junák? Čeho tím chtěli docílit? Dělali skauti něco špatného? (Směřovat ke skautským hodnotám, obsahu slibu.)*
- *Proč byl někdo ochotný riskovat nebezpečí? Co jim hrozilo? (Zatčení, výslechy, vězení, smrt.)*
- *Co znamená slovo „odvaha“?*
- *Co znamená něco slíbit?*
- *Vrátit se k pojmům, nad kterými se žáci zamýšleli před slibem.*
- *Umíme nějak pojmenovat situaci, kdy někdo „bezdůvodně“ něco zakazuje? (Snažit se dojít k nespravedlnosti, bezpráví.)*
- *Může se to stát i dnes?*
- *Můžeme něco dělat pro to, aby se to nestalo?*
-



MANUÁL PRO ŽÁKA PO SKONČENÍ PROGRAMU ČI JAKO PODPORA PRO JEDNOTLIVÉ AKTIVITY

2. 1. Slibuji na svou čest

Co je to slib? Je možné ho vždy dodržet?

- **Zamysleli jste se někdy nad tím, co znamená někomu něco slíbit?**
- **Slibujete často?**
- **Proč je důležité plnit sliby?**
- **Co jsme schopni přemoci, abychom splnili některé své sliby a představy?**
- **Liší se naše sliby od slibů našich rodičů a prarodičů? Měli oni stejnou možnost je dodržet?**

Přesuň se do nedávné minulosti, staň se někým jiným a prožij v této roli události, na které si možná ještě pamatují tvoji rodiče či prarodiče. Možná poznáš, jak se jim žilo, kde brali odvahu a co jim naopak nahánělo strach. Možná pochopíš, proč jejich touhy nebyly naplněny, nebo co museli obětovat, aby jejich slib byl dodržen. Prožij příběhy lidí z jednoho skautského oddílu, které se skutečně staly...staň se jedním z nich.

Úvod a nastolení tématu „skauting a skautský tábor“

- **Nakresli, kde nejčastěji trávíš své volné dny a prázdniny.**



- **Bližší nastolení tématu „skauting a skautský tábor“**

V našem příběhu se dostaneme do skautského tábora. Prohlédněte si tyto fotografie, které se pojí se skautem a skautským táborem.



Archiv: Paměť národa

- **Co víš o skautingu?**
- **Znáš někoho, kdo chodí do skautského oddílu?**

Důležitá fakta:

- Skauti se schází na schůzkách (jednou týdně), jezdí na výlety a tábory.
- Mají svůj znak, zákon a skládají slib.
- Vůdcem je nazýván vedoucí.
- Junák je český ekvivalent pro pojem skaut.
- Skauti mají svůj kroj (košile, šátek + odznaky a nášivky, kalhoty či sukně).



- **Přesun v čase do roku 1939**

V našem příběhu se dostaneme do skautského tábora, ale ocitneme se v jiné době. Zkuste podle této a předešlých fotografií uhodnout, co za dobu by to mohlo být.



„Skauti 1939“, foto archiv Paměti národa

- **Vidíš tam nějaký rozdíl oproti dnešku? Co bylo tehdy jiné?**
- **Co máme dnes, co lidé tehdy neměli?**
- **Rok 1939 byl před přibližně 80 lety, znáš někoho, komu je 80 nebo více let?**
- **Víte, jak se tehdy jmenoval náš stát a co se v tom roce dělo?**
- **Víš, kdy začala 2. světová válka – jak to vypadalo u nás?**
- **Co je to válka? Kdo bojoval proti komu ve 2. světové válce?**
- **Co je to gestapo?**



Přesto, že doba byla složitá, většina lidí se snažila normálně žít. Chodili do práce, děti chodily do škol, trávil nějak volný čas, např. chodily do skautského oddílu. Tím se dostáváme k našemu příběhu. Podíváme se, co se v této době dělo v životě jednoho skautského oddílu. Zkusíme se do příběhu jeho členů vžít a trochu si na ně zahrát. Máme tu kroniku tohoto oddílu, tak si přečteme, co se na první schůzce dělo.

Ze života oddílu 1939–1940

- **První schůzka „Z kroniky našeho oddílu“**

Zápis z kroniky - 5. 9. 1939

Je to jen pár dní, co v sousedním Polsku začala válka. U nás se zatím naštěstí nebojuje, a tak jsme dnes v 16:30 v naší klubovně prvně po prázdninách slavnostně zahájili nový skautský rok. Skoro jsme se do naší klubovny ani nemohli vejít, tolik přišlo nováčků – chlapců a děvčat, kteří se rozhodli přidat se do našeho skautského oddílu.

Náš vůdce všechny přivítal, zakládaly se nové družiny, předvedly se pokřiky staré a nové. Zahráli jsme si několik osvědčených her a vzpomínalo se na tábor. Už se těšíme na další schůzku.

Vítám vás, milí nováčci, na první schůzce našeho oddílu. Mně říkají Fido, tohle je sestra/bratr Kory a jsme vůdci oddílu, do kterého dnes vstupujete. Ve skautu se zdravíme podáním levé ruky se zkříženými malíčky, protože levá je, jak se říká, blíže srdci, a přitom zvedáme ještě ruku pravou, jako když zdravíme vlajku nebo skládáme slib. A pokud neznáme něčí jméno, oslovujeme se bratře/sestro. Jako slovní pozdrav používáme: „Nazdar!“ Tak si to hned vyzkoušíme.

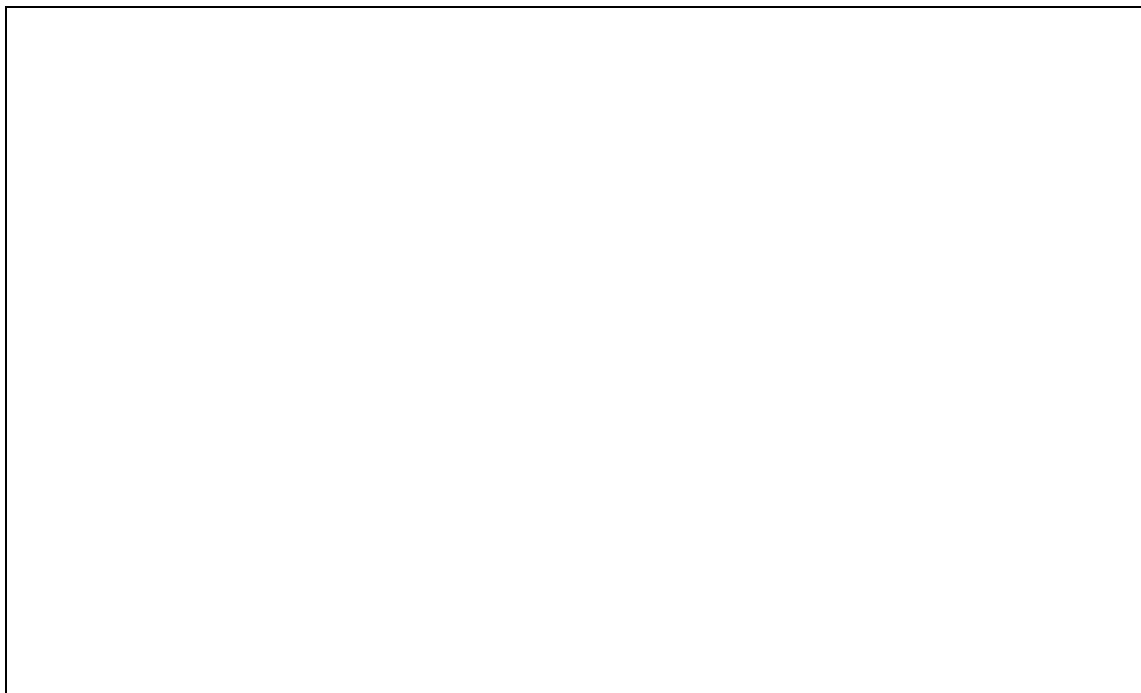


- **Tvorba družin**

Skautský oddíl je skupina, která se skládá z několika menších skupin, kterým říkáme družiny. My se teď rozdělíme do družin.

- **Ve které družině jsi byl ty nebo bys chtěl být?**

- **Nakresli vlajku své družiny**



- **Přezdívky, vlajky, pokřik**

Už víme, že v našem oddíle máme družinu vlků, sov, jelenů, lišek, veverek a medvědů. Každá družina ale musí mít také svou vlajku a pokřik a každý člen družiny svou přezdívku. To bude teď váš úkol. Až budete mít hotovo, všechny družiny se nám představí. Vymyslete ve svých družinách pokřik, napište si na lepenku své přezdívky či jména a nalepte si to na hrud', nakreslete a zavěste na židli svou vlajku. Až to budete mít hotové, představíme si přezdívky členů, ukážeme si vaši vlajku, poslechneme si váš pokřik.

Děkujeme, milí nováčci. Tím dnešní schůzka končí a uvidíme se za týden.

Takhle se oddíl tedy scházel každý týden, pořádal výlety a výpravy. My zalistujeme v kronice dál a podíváme se, co se dělo na jaře 1940.



- **Příprava na tábor – jaro 1940**

Zápis z kroniky - 16. 4. 1940

Zdá se, že zima je konečně za námi a můžeme po několika měsících podnikat schůzky nejen v klubovně, ale i venku a užít si zase trochu slunce. Starší skauti s naším vůdcem již v plném nasazení plánují tábor. Protože se náš oddíl rozrostl, bude potřeba i nového vybavení, starých stanů již nemáme dostatečný počet a bohužel nějaký pobuda se vkradl do naší kůlny a odcizil různé nářadí.

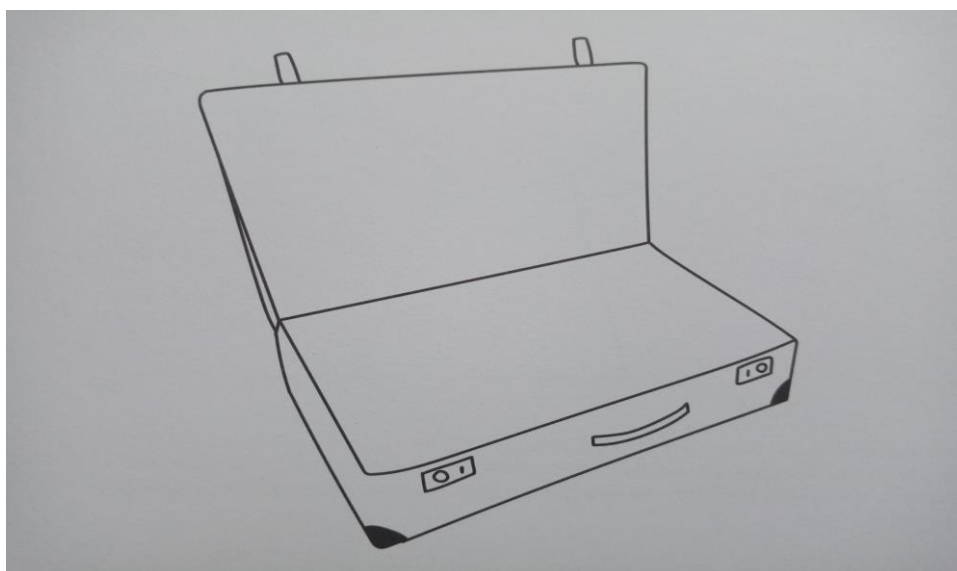
- **Shánění peněz**

Tábor se blíží a schází nám některé vybavení, musíme ale nejdříve sehnat peníze, za které je nakoupíme. Každá družina se tedy musí zamyslet, co by mohla podniknout pro to, aby peníze vydělala. Mějte na paměti, že peníze je potřeba sehnat slušně a čestně.

- **Úkolem je vymyslet činnost, jak peníze vydělat (dobrý skutek). Jaký dobrý skutek udělala tvoje družina? Napadne tě ještě nějaký jiný?**

Díky vašemu snažení jsme nashromáždili dost peněz k zakoupení potřebného vybavení, které nám chybělo, takže můžeme bez obav vyrazit na tábor! Zde máme vše, co potřebujeme. Co bychom tak mohli potřebovat? Co nakoupíme? Stany, spacáky, ešusy, kotlíky, hrnce, nože, lžice, vařečky, lopaty, pilu, sekeru, hřebíky, dalekohled, fotoaparát, lékárničku.

- **Napiš (nakresli) do kufru deset věcí, bez kterých by ses na táboře neobešel.**



Tábor 1940

- **Večer před táborem – léto 1940**

Zápis z kroniky - 6. 7. 1940.

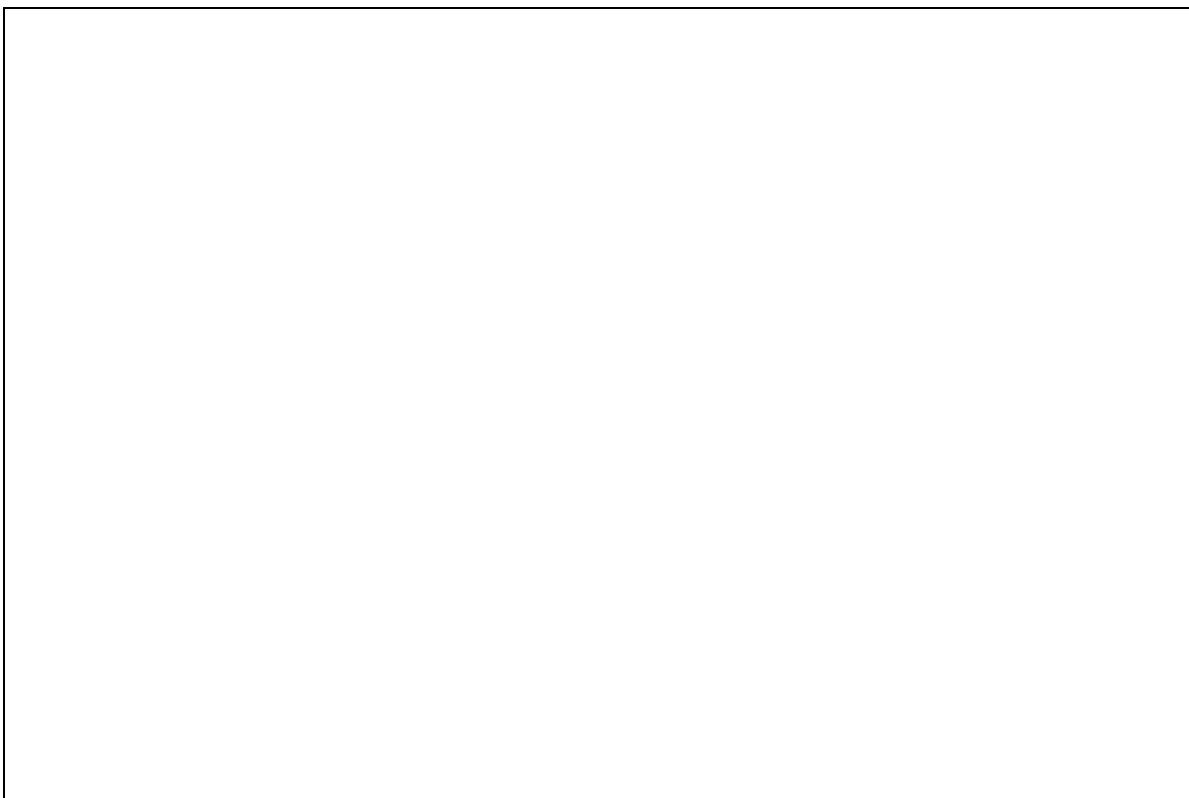
Konečně je dlouhý školní rok za námi a tábor za dveřmi, nemůžeme se dočkat! Letošní přípravy byly opravdu dřina, ale zvládli jsme sehnat, opravit a vyrobit všechno táborové vybavení a zítra vyrážíme!!

- **Zkusme si představit, že je večer před odjezdem na tábor, už ležíš v posteli, máš zavřené oči a hlavou ti běží různé myšlenky na zítřejší odjezd i celý tábor. Na co myslíš? Máš obavy nebo se těšíš? Zkus tuto myšlenku napsat:**

- **Stavba tábora**

Bratři a sestry, jsme na tábořišti a čeká nás ještě dnes spoustu práce. Musíme si tábor sami postavit. Každá družina dostane velký papír a má za úkol sestavit (nakreslit) určitou část tábora. Části, které má na starosti, dostane pojmenované na papírku: ohniště, kuchyň, jídelna, táborový kruh, brána se strážní věží, zásobovací stan, záchody. Vše si po družinách nakreslí. Jednotlivé papíry se pak spojí v jedno společné tábořiště, které se položí doprostřed mezi družiny.

- **Nakresli si svůj tábor.**



- **Den na táboře**

Práce na stavbě tábora trvala několik dní, až se konečně dostalo i na dny, kdy bylo hotovo a skauti se mohli věnovat i jiným činnostem.

Zápis z kroniky - 11. 7. 1940, 5. den tábora

Dnes měl budiček Riki a překvapil nás, protože nám zatroubil na trubku. Rozespálí a rozlámaní po předchozích dnech stavebních prací jsme se ploužili na rozcvičku, ale ranní koupel ve studeném potoce nás brzy probrala. Snídaně opět vynikající: chléb s marmeládou od našich maminek. Na ranním nástupu jsme se dozvěděli, že dopoledne se budeme po družinách věnovat různým činnostem a na večer se chystá chvíle nejslavnostnější, slibový oheň, kde budou nováčci skládat svůj skautský slib.

Dopoledne nás čekají různé činnosti. Dnes se každá družina bude věnovat něčemu jinému a hned se také dozvíte čemu. Zástupce z každé družiny si vylosuje jednu činnost a pak ve své družině vytvoří se svými členy živý obraz – jako 3D fotografii, na které budou všichni členové dělat to, co je na kartičce (zdravověda, příprava dřeva, služba v kuchyni, hra „Bitva o vlajku“, koupání v řece, vázání uzlů). Ostatní mají následně pojmenovat, o jakou činnost šlo. Nyní máte čas na přípravu, poté si to předvedeme.



Archiv: Paměť národa

- **Jakou činnost bys na táboře nejraději dělal ty?**
- **Víš, co je to zdravotvěda?**
- **Umiš uvázat nějaký uzel? Zkus to.**



Děkujeme všem za dopolední program. Teď se, bohužel, musíme rozloučit s naším druhým vůdcem, který musí jet vyřídit několik neodkladných věcí do Prahy. Milí nováčci, večer nás čeká slavnostní slibový oheň. Během roku už jste prošli různými zkouškami a prokázali mnoho schopností a dovedností, abyste byli hodni slib složit. Jak bylo řečeno, bude to chvíle slavnostní a je potřeba se na ni připravit také zastavením se a zamyšlením. Nejprve ale malá hra. Zde v místnosti je schováno 8 různých slov, často se opakují, tedy by každý mohl jeden lístek se slovem najít. Zkuste to...

- **Pojmy**

Zamysli se nad tím, co pro tebe tato slova znamenají, zkus je pospat jednou větou.

➤ **Pravda**

➤ **Zákon**

➤ **Slib**

➤ **Pomoc**

➤ **Vlast**

➤ **Čest**

➤ **Povinnost**

➤ **Dobry skutek**

Všechna tato slova obsahuje skautský slib a skautský zákonu.

- **Slibový oheň**

Jak vypadá chvíle skautského slibu, si teď přečteme z kroniky.

Zápis z kroniky

Celý kruh se vztyčil a postavil se do pozoru. Vít přihodil na oheň, který vysoko vzplál... Vůdce řekl: Zdvihni tři prostřední prsty pravé ruky do výše a říkej se mnou! Zdvihl jsem ruku k hlavě a zvolna, jasně, ale pohnutě jsem opakoval po vůdci:

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: milovat vlast svou, Republiku československou, a sloužit jí věrně v každé době, plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony junácké, duší i tělem být hotov pomáhat bližnímu svému.“



Blahopřejí, právě jste složili skautský slib a zasloužíte si dostat svůj skautský šátek. Vítejte mezi skauty. Dostáváte každý svůj skautský šátek a skautský zákon.

1. Skaut je pravdomluvný.
2. Skaut je věrný a oddaný.
3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.
4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.
5. Skaut je zdvořilý.
6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.
7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.
8. Skaut je veselý a veselí myslí.
9. Skaut je spořivý.
10. Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.

• **Večerka + nečekaný návrat druhého vedoucího**

A nyní slavnostní oheň zakončíme v kruhu za doprovodu večerky. Všichni se chytte svých sousedů – zkřížené ruce levá přes pravou. Po zpěvu ještě vyšlu signál stisknutím ruky, který by měl po kruhu doputovat zpět ke mně, a pak už se všichni v tichosti odebereme do svých stanů.



„Večerka“, foto Jitka Míčková

Do zpěvu vtrhne druhý vedoucí, který se narychlo vrátil z cesty do Prahy, aby oddíl varoval:
Omlouvám se, že ruším zrovna tuhle chvíli, ale je zle. Budu muset zase odjet, ale musel jsem se vrátit, abych vás varoval... nacisti zatkli našeho pražského vůdce Josefa Charváta, rozhánějí skautské tábory,



když do tábora vtrhnou, kontrolují prý, jestli nemáme vyvěšenou československou vlajku nebo jiné symboly, prý kontrolují i přezky na opascích, jestli tam nemáme původní název republiky, nesmí se ani používat slovo vůdce, tak se smí říkat jen Hitlerovi, místo toho máme používat „vedoucí“... Asi nestihnou objet všechny tábory, ale kdo ví, kde zrovna udeří a kdy přijdou.

• Rozhodnutí

Bratři a sestry, chcete pokračovat v táboření nebo tábor raději opustíme. Pojdme si říct, proč bychom měli zůstat, ale také proč bychom měli raději odjet. Každý se nakonec musí rozhodnout sám za sebe. Zde jsou lístky dvou barev – zelené a červené – každý si vezměte oba, červené znamenají „zítra ráno odjedeme“, zelené „zůstáváme“. Jestli už víte, vhodte jeden do mého klobouku. Hlasovat musí všichni.



„Rozhodování“, foto Martina Čurdová

- **Jak ses rozhodl ty? Dovedeš si představit, co se může stát, když zůstanete?**
- **Proč ses tak rozhodl? Co bylo tím hlavním důvodem?**
- **Je jednoduché všechno, co jste si na táboře sami vybudovali, opustit?**



Budeme respektovat rozhodnutí většiny. Pro dnešní den už toho bylo dost a rozhodně se potřebujeme na další dny dobře vyspat. Zítra odjíždíme domů/zůstáváme na táboře. Najděte si tady někde nějaké příjemné místo a zavřete si oči.

- **Zásah příslušníka SS**

Po chvíli vtrhne nečekaně do tábora příslušník SS (gestapo), začne zabavovat majetek, ničí tábor a jeho vybavení, trhá oddílům družinové vlajky, nebo poroučí dětem, aby mu nosily některé vybavení. Když se někdo staví na odpor, bere mu beze slov šátek z krku. S nikým se příliš nevybavuje, rozkaz zní: Zavřít tento skautský tábor a potřebný majetek zabavit! Po chvíli člen gestapa odejde i se zabavenými věcmi a po něm zůstává jen nepořádek a zničené věci.



„Po zásahu gestapa“, foto Martina Čurdová

A v tuto chvíli náš příběh končí, protože dál zápis v kronice už není. Každý teď vystoupí ze své role skauta a vrátíme se společně do roku 2020. Budu počítat od 10 do 1, vy si sundáte lepenky s přezdívkou, vytřepete svou postavu a pak se posadíme do kruhu.



Reflexe

- **Zásah SS**

- Jak ses cítil, když vám do tábora vtrhl ten člověk?
- Kdo to byl? Proč to udělal?
- Hrozilo od něj nějaké jiné nebezpečí?

Podobné pocity, jako jste měli vy, mělo mnoho skautů, protože to, na co jsme si tu hráli, se opravdu stalo. Někteří skauti vzpomínají, jak museli opustit tábor v oblečení, které měli zrovna na sobě (trenýrky a trička) a všechny ostatní věci nechat na místě. Na podzim 28. 10. 1940 byl Junák zakázán, někteří skauti se přidali do válečného odboje, tajně se scházeli a organizovali odbojové akce (doručování tajných zpráv, pašování stíhaných lidí, jídla a peněz, donášení informací o situaci apod.).

- **Hra v roli + příběh**

- Jak se ti hrála role skauta? Dokázal ses do hry vžít?
- Co bylo příjemné/nepříjemné?
- Co tě nejvíc ovlivnilo při rozhodování, jestli zůstat nebo nezůstat?
- Je něco, čemu jsi v příběhu nerozuměl?

- **Co si odnáším z workshopu**

- Dozvěděl ses něco nového?
- Proč chtěli nacisté zavřít tábory a zakázat Junák? Čeho tím chtěli docílit? Dělalí skauti něco špatného?
- Proč byl někdo ochotný riskovat nebezpečí? Co mu hrozilo?
- Co znamená slovo odvaha? Co znamená něco slíbit?
- Umiš nějak pojmenovat situaci, kdy někdo „bezduvodně“ něco zakazuje nebo ničí?
- Může se podobného stát i dnes? Můžeme něco dělat pro to, aby se to nestalo?



MATERIÁLY

Téma č.1 Úvod a navození tématu

Příloha 4.1.1 – dobové fotografie z databáze Paměť národa



Skautský oddíl. Osobní archiv: Ivan Kania



Skautský tábor v Orlovicích. Osobní archiv: Josef Mikoláš





Na táboře se skauty z Horní Bobrové. Osobní archiv: Jiří Šoustar

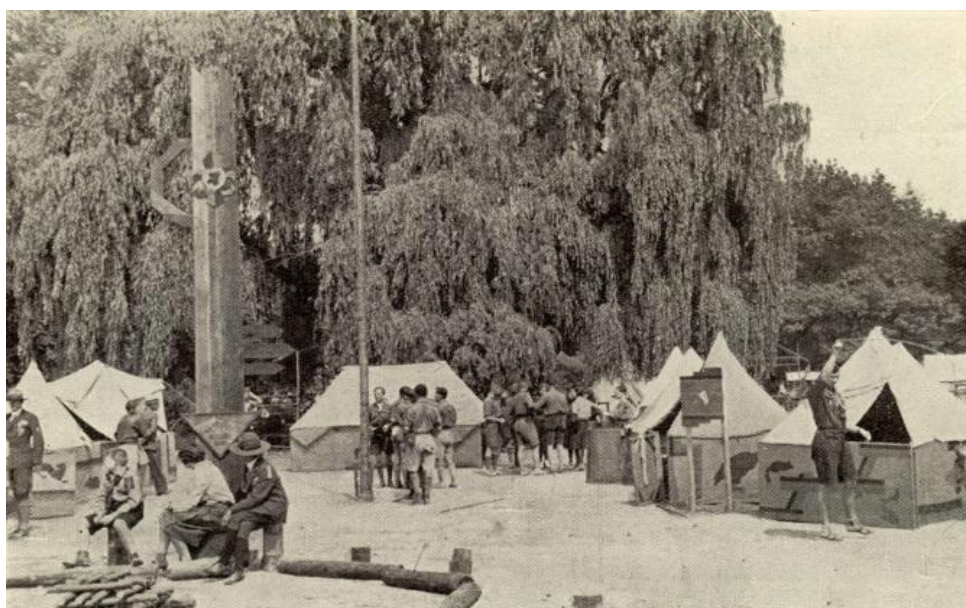


Jičínští skauti v Praze. Osobní archiv: Stanislav Hylmar





skautský oheň. Osobní archiv: Jaroslav Čvančara



Slovanské jamboree 1931 v Praze. Osobní archiv: Stanislav Hylmar





Pochod skautů slánskými ulicemi. Osobní archiv: Matylda Klapalová, roz. Lapková



Skauti. Osobní archiv: Dana Seidlová



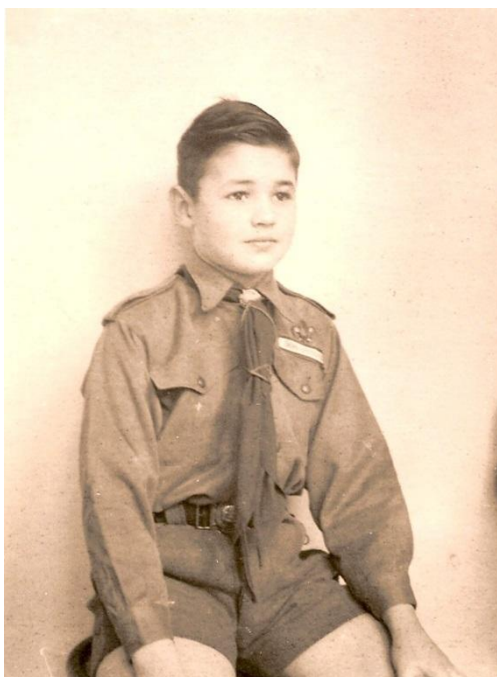


Skauti 1938. Osobní archiv: Dagmar Procházková



Průvod olomouckých skautů. Osobní archiv: Miroslav Dostál





Cyrl skaut. Osobní archiv: Cyril Ruth



Stavba stanu. Osobní archiv: Miroslav Klimeš



Skauti Karlova Huť. Osobní archiv: Vilém Vlk





Skauti Vincour, Bílek, Náprstek: Osobní archiv: Stanislav Vincour



Na táboře se skauty z Horní Bobrové. Osobní archiv: Jiří Šoustar



Příloha 4.1.2 – skautský znak a slib



„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: milovat vlast svou, Republiku československou, a sloužit jí věrně v každé době, plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony junácké, duší i tělem být hotov pomáhat bližnímu svému.“



Téma č. 2 – Ze života oddílu 1939–1940

Příloha 4.1.3 – Kronika

KRONIKA I

5. 9. 1939

Je to jen pár dní, co v sousedním Polsku začala válka. U nás se zatím našťěstí nebojuje, a tak jsme dnes v 16:30 v naší klubovně prvně po prázdninách slavnostně zahájili nový skautský rok. Skoro jsme se do naší klubovny ani nemohli vejít, tolik přišlo nováčků – chlapců a děvčat, kteří se rozhodli přidat se do našeho skautského oddílu.

Náš vůdce všechny přivítal, zakládaly se nové družiny, předvedly se pokřiky staré a nové. Zahráli jsme si několik osvědčených her a vzpomínalo se na tábor. Už se těšíme na další schůzku.

KRONIKA II

16. 4. 1940

Zdá se, že zima je konečně za námi a můžeme po několika měsících podnikat schůzky nejen v klubovně, ale i venku a užít si zase trochu slunce. Starší skauti s naším vůdcem již v plném nasazení plánují tábor. Protože se náš oddíl rozrostl, bude potřeba i nového vybavení, starých stanů již nemáme dostatečný počet a bohužel nějaký pobuda se vkradl do naší kůlny a odcizil různé nářadí.

KRONIKA III (odjezd na tábor)

6. 7. 1940

Konečně je dlouhý školní rok za námi a tábor za dveřmi, nemůžeme se dočkat! Letošní přípravy byly opravdu dřina, ale zvládli jsme sehnat, opravit a vyrobit všechno táborové vybavení a zítra vyrážíme!!

KRONIKA IV

11. 7. 1940, 5. den tábora

Dnes měl budíček Riki a překvapil nás, protože nám zatroubil na trubku. Rozespálí a rozlámaní po předchozích dnech stavebních prací jsme se ploužili na rozcvičku, ale ranní koupel ve studeném potoce nás brzy probrala. Snídaně opět vynikající: chléb s marmeládou od našich maminek. Na ranním nástupu jsme se dozvěděli, že dopoledne se budeme po družinách věnovat různým činnostem a na večer se chystá chvíle nejslavnostnější, slibový oheň, kde budou nováčci skládat svůj skautský slib.

KRONIKA V

Celý kruh se vztyčil a postavil se do pozoru. Vít přihodil na oheň, který vysoko vzplál... Vůdce řekl: Zdvihni tři prostřední prsty pravé ruky do výše a říkej se mnou! Zdvihl jsem ruku k hlavě a zvolna, jasně, ale pohnutě jsem opakoval po vůdci: „Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: milovat vlast svou, Republiku československou, a sloužit jí věrně v každé době, plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony junácké, duší i tělem být hotov pomáhat bližnímu svému.“



Příloha 4.1.4 – Názvy družin – namnožit pro každého účastníka, při počtu 30 žáků 5 ks od každého pojmu (názvu družiny)

ORLI	JELENI
SOVY	HADI
MEDVĚDI	VLCI

Téma č. 3 – Tábor 1940

Příloha 4.1.5 – Části tábora

KUCHYŇ	ZÁSOBOVACÍ STAN
JÍDELNA	OHNIŠTĚ
TÁBOROVÝ KRUH (stany)	LATRÍNY
BRÁNA	STRÁŽNÍ VĚŽ



Příloha 4.1.6 – činnosti na táboře (rozstříhat)

DŘEVO
MÍČOVÉ HRY
VAŘENÍ

KOUPÁNÍ
SEKÁNÍ DŘÍVÍ
ZDRAVOVĚDA

Příloha 4.1.7 – pojmy ke slibu (rozstříhat, schovat)

Čest Slib Pravda Věrnost Povinnost Zákon
Pomáhat vlasti Pomáhat bližnímu svému

Příloha 4.1.8 – text Večerky

Skautská večerka

Zapad den, slunce svit,
vymizel z údolí,
z temen hor odpočiň
každý kdos boží tvor.

V lese klín padl stín,
hasne již vatra zář,
svatý mír kráčí z hor,
usíná boží tvor.

BRUMENDO



Příloha 4.1.9 – nahrávky pamětníků

<https://www.pametnaroda.cz/cs/wretzl-frantisek-1919>

<https://www.pametnaroda.cz/cs/paroubkova-jirina-1917>

Odkazy na webové stránky Paměti národa a další zdroje

Kniha Skautské století – Dobrodružný příběh 100 let českého skautingu: Václav Nosek, Slavomil Janov, Roman Šantora, Václav Dostál (2012, Mladá fronta, Junák)

<https://www.skaut.cz/skauting/historie/>

<https://www.skaut.cz/>

<https://krizovatka.skaut.cz/>

